

7. Романова И.Б. Управление конкурентоспособностью высшего учебного заведения / И.Б. Романова. – Ульяновск: Средневолж. науч. центр, 2005.
8. Третьяков П.И. Адаптивное управление педагогическими системами. – М.: Академия, 2003. – 368 с.
9. Хриков Є.М. Управління навчальним закладом / Є.М. Хриков. – К.: Знання, 2006. – 365 с.
10. Яременко П.С. Якість освіти в Україні / П.С. Яременко – К.: Лібра, 2011. – 157 с.

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Манойло І.С.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

У статті розглянуто сутність і завдання мовленнєвої культури. Методику використання мовленнєвої культури та її принципи. Взаємозв'язок мовленнєвої культури з загальним рівнем професійної культури педагога.

Ключові слова: культура, мовленнєва культура, педагогічна культура.

КУЛЬТУРА РЕЧЕВОЇ ДЕЯТЕЛЬНОСТІ СТУДЕНТОВ

Манойло І.С.

В статье рассмотрены сущность и задачи речевой культуры. Методика использования речевой культуры и ее принципы. Взаимосвязь речевой культуры с общим уровнем профессиональной культуры педагога.

Ключевые слова: культура, речевая культура, педагогическая культура.

CULTURE SPEECH ACTIVITY STUDENTS

Manoilo I. S.

The article focuses on the problem of speech culture as a factor of a student's personal culture. The development of personality suggests a complex of a teacher's pedagogical impact and a student's desire for self-improvement. The individual approach contributes to the formation of speech culture, communication skills, application of proper positive experience.

Keywords: personal speech, self-improvement, culture of communication.

Поняття «культури» як особливий аспект життя і діяльності життя окремої особистості й суспільства набуває все ширшого застосування.

Відомі ідеї класиків наукової думки узагальнюються дослідниками історичної науки з погляду їх внеску в розвиток теорії і практики відповідної науки. наш історико-педагогічний матеріал розглядається як теоретико-методологічний компонент, що здатний активно впливати на сучасний процес формування нових технологій. Можливості такого впливу пояснюються кількома чинниками, якими є, наприклад, високий рівень узагальнення минулого позитивного досвіду, наявність оригінальних методик навчання, створення умов, щоб діяти за принципом асоціації та ін. Крім цього, останні відкриття екологів і валеологів, філософів, природознавців, майже всіх галузей науки дають в руки педагога таку корисну інформацію, яка здатна діагностувати майбутні події та запобігати переважної більшості небажаних з допомогою педагогічних засобів.

Важливим компонентом сучасних технологій виховання є оволодіння вчителем системою інформаційних даних про нові галузі науки, особливо педагогічної. До них можна віднести такі її напрямки, як: теологія педагогіки, онтопедагогіка, інвайроментальна педагогіка, акмеологічна педагогіка. та ін.

Культура мовленнєвої діяльності має своїм завданням дослідження самої сутності процесу взаємодії особистості з довкіллям природним,

соціальним, культурно-історичним. Ідея К. Юнга щодо архетипу використана нами для тлумачення сучасного розуміння. А спираючись на відкриття В.І. Вернадського про ноосферу, місце і значення світогляду як «моноліту життя», який формується не тільки вчинками, ділами, але й людськими відносинами, взаємовідносинами, думками, почуттями, стає зрозуміло, що сутність довкілля є набагато вужчим поняттям, ніж інвайроменталізм. Поняття інвайроентальна педагогіка виходить за рамки того наукового поля, яке називає наш опонент. Довкілля – це конкретне оточення, а інвайроменталізм – це цілий світ (Земля, атмосфера, ноосфера, біосфера, ноосфера, космос і т. д.).

При розгляді поняття педагогічна культура, провідним елементом якої є майстерність говорити, слухати, можна використовувати в численних випадках систему засобів і прийомів праці з акторами К.С. Станіславського. Методика її використання будується на таких принципах, які стають елементами педагогічної технології, якими є:

- створення власного іміджу й зміна його у відповідності до педагогічних завдань чи певних обставин;
- використання можливостей костюму для підкреслення переваг своєї фігури, настрою, намірів, переваг своєї постаті взагалі;
- оволодіння посмішкою. Усміхнене обличчя як перепустка до класу;
- легкість ходи і опанування красивою поставою;
- оволодіння технікою голосу; пошук власного тембру звучання голосу; зміна звучання голосу в залежності від настрою і поведінки класу;
- опанування магією погляду, впливу на загальний настрій класу;
- прямий і боковий погляди, недоліки й переваги кожного з них;
- вибір костюму й зміна аксесуарів у залежності від місця, часу, оточення;
- визначеність педагогічних завдань і зверх завдань – це те, що традиційно в педагогіці називається постановкою мети уроку, виховного заходу;
- можливість (право) помилки і діалектичність її усунення;
- сміливість визнання і уміння брати на себе відповідальність;
- ставлення учителя до моди;

- комунікабельність педагога;
- право на творчість.

Маючи на увазі надзвичайно широку інтегрованість навчально-виховного процесу, нами для визначення сутності педагогічної культури запозичувались елементи дипломатії, знання екології, права, культури мови, народної педагогіки, інформації про мовознавчі закони театральної педагогіки та ін.

Використовуючи літературу не тільки педагогічну, але й філософську, медичну, психологічну, теологічну, мовознавчу та ін. ми пропонуємо сутність культури мовленнєвої діяльності розглядати з погляду входження в нього таких (тісно між собою поєднаних) складників, як:

- особистісна морально-духовна культура, що спирається на систему наукових, світоглядних знань;

- озброєність інформацією про світ, людину в ньому та знання законів і закономірностей свого навчального предмета, уміння використовувати навчально-розвивальними й виховними можливостями навчальної дисципліни через мову;

- оволодіння технікою і технологією міжособистісних виховуючи і виховних відносин, в яких спілкування і комунікація, уміння постійно забезпечувати гармонізацію і злагоду в учнівському колективі та готувати вихованців до правильного вибору поведінки, який би забезпечував успіх і залишок у житті.

Провідним елементом перерахованих складників є слово, мова, голос. У зв'язку з цим нами пропонується тлумачити культуру мовленнєвої діяльності як основний шлях навчально-виховної роботи в школі, ВНЗ, виробництві морально-духовних і мистецтвознавчих (художньої літератури) цінностей.

Культура (лат. cultura) – обробіток, догляд, шанування, виховання, освіта, розвиток) – система програм людської діяльності, поведінки і спілкування людини для зміни та удосконалення суспільного життя в усіх його основних виявах.

Як термін у філософії, історії, педагогіці поняття «мовленнєвої культури» набуло поширення з 2-ї половини XVIII ст. як особливий аспект життя суспільства в царині здійснення людської діяльності,

як показник відмінності людського життя від життя тваринного світу. Виникає кілька напрямів у розробці проблем культури в історичній площині:

- розвитку розумових і дослідних ремісничих начал людини за висхідними параметрами від менш до більш досконалого (ранній, середній і пізній);

- удосконалення духовних, тілесних, душевних сил і здібностей людини.

В усі часи розвитку людської цивілізації проблеми мовленнєвої культури мали першочергове значення. Передусім тому, що мовленнєва культура завжди була могутнім чинником соціального розвитку. Вона відбивала якісну характеристику суспільного життя, уособлювала в собі специфічний спосіб розвитку людської життєдіяльності, зафіксований в результатах діяльності, в системі соціальних норм. Головне у змісті мовленнєвої культури – не речі, а людина, суспільство. Усі різноманітні види культури – виробництва, управління, політики, міжособистісних стосунків – утворюють єдине ціле як форми існування та розвитку людської природи та суспільства. Мовленнєва культура пронизує всі напрямки людської життєдіяльності – від основ матеріального виробництва і людських потреб до найвеличніших виявів людської творчості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 140 с.
2. Нечепоренко Л.С. Воспитание личности. (Путь к профессиональному успеху). Спецкурс для студентов, аспирантов. – Харьков: ХНУ, 2012. – 28 с.
3. Нечепоренко Л.С. / науковий керівник авторського колективу / Педагогічна культура. – Харків: ХДУ, 1993. – 145 с.
4. Нечепоренко Л. С. Педагогічна майстерність. Монографія. Харків: Видавничий центр ХНУ, 2009. – 276 с.
5. Нечепоренко Л.С. Педагогічні технології виховання. спецкурс. – Х.: ХНУ, 2005. – 24 с.
6. Нечепоренко М.В. Емоційно-вольова культура студента / Монографія. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. – 180 с.